

Aan : Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Datum : 2 april 2019

Betreft : Reactie op de internetconsultatie wijziging
Wgs van de gemeente Rotterdam

Hierbij bieden wij u onze reactie op de ter consultatie aangeboden wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

1. Vroegsignalering

Het college heeft tot taak om schuldhulpverlening te organiseren. Hiertoe voert het een, door de raad vastgesteld, plan uit. Het verwerken van persoonsgegevens is daar onderdeel van.

Schuldhulpverlening begint, normaal gesproken, met een inwoner die zich meldt met een hulpvraag. In de praktijk blijkt dat dit niet altijd effectief is. Vroegsignalering wordt beschouwd als een goed middel om te voorkomen dat een schuldsituatie (nog) complexer wordt. In plaats van te wachten totdat iemand een hulpvraag stelt, ontvangt het college gegevens over een inwoner. Dit gebeurt in een stadium waarin betrokkenen zelf (nog) niet om hulp vragen.

Dit maakt dat vroegsignalering beschouwd moet worden als een (ernstige) inbreuk op iemands (mensen)rechten en vrijheden. Om die reden is het noodzakelijk dat de wetgever regels stelt waardoor college én schuldeisers bevoegd zijn om persoonsgegevens te verwerken met vroegsignalering als doel. Die bevoegdheid moet ook meteen weer ingeperkt worden: een inbreuk mag niet groter zijn dan strikt noodzakelijk is.

Het wetsvoorstel voorziet hierin: bij AMvB wordt geregeld welke signalen schuldeisers bij het college kunnen melden. Het college reageert hierop door een inwoner een gesprek aan te bieden. Met genoegen stellen wij vast dat dit het knelpunt oplost dat een wettelijke grondslag voor vroegsignalering ontbreekt. Wel roept het voorstel een aantal vragen op. Die lichten wij toe.

In het gemeentelijke plan geeft de raad aan met welke schuldeisers afspraken gemaakt kunnen worden, waaronder in ieder geval de situaties die een bedreigende situatie voorspellen. Dit is onderdeel van het te voeren preventie- en vroegsignaleringsbeleid. Vervolgens is het college, in het kader van vroegsignalering, bevoegd een persoon een gesprek aan te bieden. Wij vragen ons af hoe deze *bevoegdheid* zich, zowel voor de raad als het college, verhoudt tot de AMvB waarin wordt opgenomen dat het college bij bepaalde signalen *verplicht* is een gesprek aan te bieden?

De MvT van het voorstel benoemt een aantal signalen (huurachterstand, etc) en geeft aan welke betalingsachterstand leidt tot een signaal. Wij geven in overweging op dit onderdeel ruimte te laten voor lokaal maatwerk. Onderdeel van onze Rotterdamse pilot Vindplaats

Schulden (VPS) is juist het zoeken naar de meest effectieve combinatie van verschillende signalen die een indicator vormen voor een bedreigende schuldensituatie.

Wij spreken in dit kader graag een voorkeur uit voor opname van een wettelijke grondslag voor gemeenten en dataleveranciers (schuldeisers) om in onderling overleg tot afspraken over de signalen te komen.

In het verlengde hiervan, achten wij het raadzaam om een grondslag te realiseren voor (ook) bevoegdheden bij achterstanden op één vaste last.

Tot slot benadrukken wij in dit kader dat we er bijzonder belang aan hechten dat de in het concept wetsvoorstel genoemde AMvB's tegelijkertijd met het wetsvoorstel in werking zullen treden.

Op dit moment bevatten een aantal wetten bepalingen over het verstrekken van gegevens aan het college ingeval van betalingsachterstanden. Bijvoorbeeld de Gaswet en de ZVW, maar dit geldt weer niet voor verhuurders van woonruimte. Feitelijk fungeren deze bepalingen als vroegsignaleringsinstrument, ook al is dit niet eerder uitdrukkelijk benoemd. Wij adviseren in het voorstel uitdrukkelijk de link te leggen met deze bepalingen in de verschillende wetten en hier een bepaling aan toe te voegen op het gebied van verhuur van woonruimte. Dit om te voorkomen dat er verschillende regimes ontstaan én om (potentiële) schuldeisers op dit vlak ook een rechtsgrond te bieden om gegevens over betalingsachterstanden aan het college ter kennis te brengen. De internetconsultatie verzocht ons in te gaan op de vraag of de melding van betalingsachterstanden door verhuurders aan gemeenten wettelijk geregeld moet worden. Dit in aanvulling op de grondslag voor gemeenten om de gegevens te mogen ontvangen en gebruiken? Gelet op bovenstaande luidt ons antwoord bevestigend.

In het nieuw voorgestelde artikel 3a wordt een mandateringsbepaling vormgegeven waarin is opgenomen dat het college de in de eerste volzin van genoemd artikel "bedoelde vaststelling en beoordeling kan mandateren aan een organisatie of instelling, die blijkens haar doelstelling of werkzaamheden zich richt op schuldhulpverlening".

Wij achten het raadzaam om de invulling van de begrippen organisatie en instelling toe te lichten, gelet op de wens om mogelijk samenwerkingsverbanden aan te gaan met bijvoorbeeld vrijwilligersorganisaties.

2.Verwerken/delen persoonsgegevens

Het voorstel geeft aan dat het college bevoegd is tot het verwerken van bijzondere persoonsgegevens ten aanzien van gezondheid en gegevens van strafrechtelijke aard. Wij onderkennen deze noodzaak. Maar naar ons oordeel is dit niet afdoende. Onderdeel van schuldhulpverlening is vaak dat diepgaand inzicht verkregen wordt in de manier waarop een persoon omgaat met zijn financiële middelen. Om die reden kan het noodzakelijk zijn om ook alle andere typen bijzondere persoonsgegevens te verwerken, zoals bijvoorbeeld het lidmaatschap van een vakbond (in relatie tot een betalingsverplichting voor contributie). Wij adviseren dan ook het college de algemene bevoegdheid te geven om, uiteraard alleen als daartoe een noodzaak aanwezig is, persoonsgegevens van bijzondere en/of strafrechtelijke aard te verwerken.

Artikel 7b van het voorstel introduceert organisaties die als tussenpersoon kunnen fungeren bij het instrument vroegsignalering. Wij nemen aan dat dit als doel heeft om de administratieve

lasten voor schuldeisers te beperken. Wel roept dit de vraag op hoe deze organisatie zich verhoudt tot de verantwoordelijkheid voor het verwerken van persoonsgegevens zoals voortvloeit uit de AVG. Wij vragen dit nader toe te lichten.

De internetconsultatie verzocht ons in te gaan op de vraag of er persoonsgegevens ontbreken in de tabel in het algemene deel (zie pagina's 6 en 7) van de MvT die noodzakelijk zijn voor schuldhulpverlening. Naar ons oordeel dient deze opsomming zich te beperken tot gegevens die noodzakelijk zijn voor vroegsignalering. En dus niet ook de inhoud van het plan van aanpak. Het plan van aanpak dient voldoende concreet te zijn om de aanspraak op schuldhulpverlening concreet te maken: doel en inhoud. Daartoe kan het financiële gegevens bevatten om een schuldensituatie minder complex te maken en daarnaast kan het plan gegevens bevatten die deel uitmaken van de gedragsverandering om te voorkomen dat iemand opnieuw in een complexe schuldensituatie belandt. De wet en de AMvB hoeven niet tot in detail te omschrijven welke gegevens hiertoe verwerkt kunnen en/of mogen worden: het is aan het college om maatwerk te bieden en zich te beperken tot die gegevens die daartoe noodzakelijk zijn. Wel kunnen wij ons voorstellen dat de Wgs een (extra) bepaling krijgt die duidelijkheid geeft over de omvang van op te leggen verplichtingen. Bijvoorbeeld het opnemen van een bepaling die vergelijkbaar is met de inhoud van artikel 55 Participatiewet.

Op pagina 11 van de MvT is overwogen: *Signalen uit de zorg (Wmo 2015 en Jeugdwet) en uitvoering van de Participatiewet hoeven niet expliciet als signalen voor vroegsignalering van schulden in regelgeving te worden opgenomen. Deze personen zijn immers bekend binnen de gemeente. In de diverse vormen van klantcontact kunnen zij naar schuldhulpverlening worden verwezen (zie 'Hoofdlijnen van het voorstel', a. Vroegsignalering van schulden). Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor signalen uit de gemeentelijke belastingen. Met de wetwijziging wordt wel expliciet geregeld dat deze informatie voor zover noodzakelijk voor schuldhulpverlening (dus als iemand hulp heeft geaccepteerd) uitgewisseld en gebruikt mag worden.*

Wij achten het van groot belang en waarde om de grondslag voor gegevensuitwisseling ook bij gemeentelijke diensten vast te leggen in dit stadium. In de gevallen waarin gegevensuitwisseling in verband met vroegsignalering mogelijk gemaakt wordt, is per definitie sprake van een moment waarop de burger verwezen wordt naar de (mogelijkheden van) gemeentelijke schuldhulpverlening, maar hier geen gebruik van maakt. De voordelen van de outreachende werkwijze bij vroegsignalering gelden hier dan ook onverkort.

In het verlengde hiervan achten wij het raadzaam om de in dit kader gehanteerde begrippen, als "verwijzen", "signaleren" en "melden" te verhelderen in de MvT.

Met betrekking tot het overzicht van partijen op pagina 6 en 7 van de MvT, waarmee informatie-uitwisseling noodzakelijk is voor de uitvoering van de Wgs, verzoeken wij de beschermingsbewindvoerders op te nemen. Gelet op de uit de Wgs voortvloeiende verantwoordelijkheid van de gemeente voor de algehele schuldhulpverlening aan diens inwoners en de mogelijkheden om aan bewindvoering aanvullende diensten op het gebied van schulddienstverlening aan te bieden aan de burger, achten wij een dergelijke grondslag voor uitwisseling van informatie noodzakelijk.

3. Algemeen

Uit het voorstel leiden wij af dat onder de definitie schuldhulpverlening alle taken vallen die hiermee te maken hebben, dus vanaf preventie en vroegsignalering tot en met nazorg nadat een traject geëindigd is. Wij zijn blij met deze totaalbenadering. Wel geven wij in overweging om een duidelijk onderscheid te maken in de publiekrechtelijke taken en de taken die door derden uitgevoerd kunnen worden. Wellicht kunnen deze, te onderscheiden taken, nader gedefinieerd worden en daarna toegevoegd aan artikel 1 van het voorstel.

In het sociaal domein is het gebruikelijk om een aanspraak op ondersteuning te koppelen aan het zijn van inwoner van de betreffende gemeente (door een woon- of briefadres). Wij constateren dat dit voorstel hiervan afwijkt: in bijzondere omstandigheden kan het college schuldhulpverlening bieden aan iemand die geen inwoner van de gemeente is. Ondanks de toelichting in de MvT achten wij dit een lastig werkbare bepaling, vooral omdat schuldhulpverlening alle te onderscheiden taken betreft. Wij vermoeden dat dit, vooral in de fase vroegsignalering (die voorafgaat aan het stellen van een hulpvraag) leidt tot een onwerkbaar situatie, zowel voor de betrokken schuldeisers, de in te schakelen organisatie die signalen doorgeeft aan het college als de betrokken persoon. Daarnaast merken wij op dat in de voorgestelde tekst niet duidelijk is dat de aanvrager, wiens aanvraag bijvoorbeeld gemotiveerd is afgewezen, in een andere gemeente wel in aanmerking komt voor eenzelfde vorm van schuldhulpverlening.

Wij adviseren u om een aanspraak op ondersteuning te koppelen aan inwonerschap van een gemeente (met een woon- of briefadres). Daar waar ondersteuning is toegekend én uitgevoerd wordt, hoeft een verhuizing geen reden te zijn om de ondersteuning stop te zetten. De manier waarop dit wordt geregeld is echter aan de betrokken gemeenten. Door te verwijzen naar "bijzondere omstandigheden" suggereert het voorstel dat de situatie van een betrokken persoon een bepaalde mate van afdwingbaarheid bevat. Naar ons oordeel sluit dit niet aan op de bevoegdheid die gemeenten krijgen hiertoe uit eigen beweging maatwerk te bieden.

4. Proces en integrale werkwijze

Wij stellen vast dat het voorstel, ten aanzien van de aanvraagprocedure, afwijkt van de bepalingen in de Awb. Het voorstel doet denken aan de procedure die inmiddels onderdeel is van de Wmo, maar is niet identiek. Zo bevat het voorstel (in tegenstelling tot de Wmo) een bepaling inzake vroegsignalering. Als een inwoner gebruik maakt van het aangeboden gesprek, dan kan dit leiden tot een hulpvraag. In de Wmo leidt dit tot een onderzoeksfase. Na afronding hiervan beslist de inwoner of hij een aanvraag wil indienen. Op een schriftelijke aanvraag volgt een besluit waarvan bij beschikking mededeling wordt gedaan. Wij stellen vast dat in dit voorstel, in tegenstelling tot in de Wmo, een schriftelijk aanvraagmoment ontbreekt. Ons advies luidt om dit uitdrukkelijk wel op te nemen en aansluiting te zoeken bij de werkwijze zoals opgenomen in de Wmo.

In aanvulling daarop pleiten wij hierbij uitdrukkelijk voor één integrale werkwijze in het sociaal domein (Wgs, Pw, Wmo en Jeugdwet), in ieder geval ten aanzien van de fase melding (inclusief vraagverheldering) en onderzoek. De uitkomst van het onderzoek kan dan leiden naar één of meer van deze vier wetten ten aanzien van het indienen van een aanvraag en (dus) gerichte besluitvorming.

Onderdeel van een integrale werkwijze is ook de aandacht voor een persoon in relatie tot zijn huishouden/woonsituatie. De Wgs richt zich op een persoon, net zoals in de Wmo als de

Jeugdwet en het onderdeel arbeidsinschakeling in de Pw. Echter bij deze wetten wordt steeds een uitdrukkelijke link gelegd met de woonsituatie. Zowel ten aanzien van de vraag welke inspanning (gedragsverandering) van de betrokken persoon verwacht kan/mag worden als ten aanzien van de vraag of en hoe de rest van het huishouden zich tot de betrokken persoon verhoudt. Die aandacht voor het gezin/woonsituatie/medeschuldenaren ontbreekt in de Wgs. Wij roepen op hier ook aandacht aan te besteden.

5. Formeel juridische aandachtspunten

“Artikel 3a Uitvoering van deze wet en mandatering

Het college kan de uitvoering van deze wet, behoudens de vaststelling van de rechten en plichten van de persoon in verband met schuldhulpverlening en de daarvoor noodzakelijke beoordeling van zijn omstandigheden, door derden laten verrichten. Het college kan de in de eerste volzin bedoelde vaststelling en beoordeling mandateren aan een organisatie of instelling, die blijktens haar doelstelling of werkzaamheden zich richt op schuldhulpverlening.”

De laatste volzin lijkt ons grammaticaal niet geheel juist, wij geven graag de suggestie om “zich” in te voegen tussen “die” en “blijkens”. Verder bevelen wij aan om in de laatste volzin ter verduidelijking het woord “uitsluitend” toe te voegen.

De hantering van de terminologie “een persoon in verband met de schuldhulpverlening” in verband met het vervallen van “verzoeker” is veelomvattend. Wij geven graag in overweging om te kijken naar een alternatieve benaming, welke eventueel in de definitiebepalingen kan worden uitgewerkt. Door de huidige definiëring is voorts niet duidelijk in welk stadium van de schuldhulpverlening sprake is van welke verplichtingen voor betrokkene (ditzelfde geldt voor de huidige Wgs, waarin alleen artikel 4 een onderscheid maakt tussen “persoon” en “verzoeker” welk onderscheid verder geen gevolgen lijkt te hebben). Voorkeur bestaat om voor de aanvrager/degene die wordt benaderd naar aanleiding van een signaal en degene die gebruikt maakt van het aanbod verschil in terminologie aan te brengen. Hierdoor is nuancering op dit punt (zoals bijvoorbeeld in voorgestelde artikel 7a) niet nodig. Suggestie: in de definitiebepalingen opnemen, de aanvrager en de ontvanger. Vervolgens bij de aanvrager opnemen dat hieronder ook wordt begrepen de persoon ten aanzien van wie een signaal is ontvangen, als bedoeld in artikel 2, lid 4, onder d.

In het voorgestelde artikel 7b, lid 3 is opgenomen: *het* basisregistratie personen. Naar onze mening moet dit zijn: *de* basisregistratie personen. Daarnaast geven wij in overweging om deze gegevens specifiek te benoemen. De BRP bevat naast gegevens over adres, nationaliteit, omvang huishouden, leeftijd, geboortedata, kinderen etc. ook gegevens over het gezag, reisdocumentatie etc.